

POSTANOWIENIE

6 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 6 lutego 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Prokuratora Okręgowego we Włocławku
z udziałem B. B., H. N., I. S., B. B., M. F., B. C., A. P., J. C., J. W., I. K., R. B., R.
C., H. W. i A. U.
o uchylenie stwierdzenia nabycia spadku,
na skutek skargi kasacyjnej R. B.
od postanowienia Sądu Okręgowego we Włocławku
z 7 lutego 2022 r., I 1Ca 190/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 7 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy we Włocławku, w sprawie z wniosku Prokuratora Okręgowego we Włocławku z udziałem B. B., H. N., I. S., B. B., M. F., B. C., A. P., J., C., J. W., I. K., R. B., R. C., H. W. i A. U. o uchylenie stwierdzenia nabycia spadku, zamienił na skutek apelacji uczestniczki postępowania R. B. postanowienie Sądu Rejonowego we Włocławku z 8 marca 2021 r. w ten sposób, że odrzucił wniosek o uchylenie postanowienia Sądu Rejonowego we Włocławku z 30 listopada 2017 r. w przedmiocie nabycia spadku po J. P. oraz oddalił apelację w pozostałej części.

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego we Włocławku z 7 lutego 2022 r. skargę kasacyjną wniosła uczestniczka R. B., wskazując na naruszenie art. 199 w zw. z art. 7 k.p.c.

3. Skarżąca wskazała, że wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ponieważ:

- „istnieją rozbieżności w orzecznictwie sądowym czego dowodem jest zaskarżone postanowienie, które jest sprzeczne z postanowieniem Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 16.07.2019 r. sygn. akt I Ca 100/19 oddalającym apelację uczestnika M. B., który to Sąd mimo wstąpienia do sprawy Prokuratora, który wcześniej wniósł wniosek o zmianę orzeczenia o stwierdzenie nabycia spadku nie uznał iż zachodzi przesłanka opisana w art. 199 § 1 pkt 1 KPC tj. stan zawisłości sporu, skutkujący odrzuceniem wniosku Prokuratora”;

- „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona bowiem w przedmiotowej sprawie na skutek odrzucenia wniosku funkcjonuje w obrocie prawnym orzeczenie Sądu stwierdzające nabycie spadku po J. P. z dnia 30.11. 2017 r. w zakresie dziedziczenia gospodarstwa rolnego, które zostało wydane bez podstawy prawnej w związku z tym, że przepisy, na podstawie których został wydany wyrok, zostały uznane za niekonstytucyjne przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 05.09.2007 r. sygn. akt. P 21/06 oraz w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 19.05.2016 r. sygn. akt IV CSK 80/16, skutkiem którego to rozstrzygnięcia do spadku po J. P. nie stosuje się przepisów o dziedziczeniu gospodarstwa rolnego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się sądem trzeciej instancji, wbrew obowiązującym regulacjom. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie

ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

6. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega. Wymaga to przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Skarżąca nie spełniła powyższych wymogów. Formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie nie podała jakie przepisy wymagają wykładni lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów i nie podstawiła, na czym polegają wymagające wypowiedzi Sądu Najwyższego problemy prawne. Sformułowane przez nią wątpliwości nie są również uniwersalne, odnoszą się jedynie do rozstrzyganej sprawy i w istocie stanowią polemikę ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji. Nie można więc przyjąć, że skarżąca skutecznie wykazała przesłankę z w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Na marginesie można również zauważyć, że brak jest wskazywanej przez skarżącą rozbieżności pomiędzy zaskarżonym postanowieniem, a postanowieniem Sądu Okręgowego we Włocławku z 16 lipca 2019 r. (sygn. akt I Ca 100/19) w kwestii zastosowania art. 199 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. W tamtej sprawie Sąd drugiej instancji w ogóle nie analizował możliwości odrzucenia wniosku o uchylenie postanowienia o stwierdzenia nabycia spadku z uwagi na powagę rzeczy

osądzonej, ponieważ nie istniało orzeczenie pozwalające na stwierdzenie, że sprawa to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami jest w toku albo została już prawomocnie rozstrzygnięta.

7. Odnosząc się natomiast do powołanej przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

Skarżąca nie wykazała, że w sprawie zachodzi tak rozumiana oczywista zasadność skargi kasacyjnej. Nie podała konkretnie jakie przepisy prawa zostały naruszone i nie wyjaśniła w jaki sposób. Ograniczyła się do ogólnego podania, że na skutek odrzucenia wniosku o uchylenie postanowienia Sądu Rejonowego we Włocławku z 30 listopada 2017 r. funkcjonuje ono w obrocie prawnym. Nie podała jednak - w ramach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem - żadnej argumentacji świadczącej o tym, że w rozstrzyganej sprawie doszło do kwalifikowanego, widocznego bez potrzeby głębszej analizy naruszenia przepisów prawa, oraz nie podjęła próby wykazania, że naruszenie takie prowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Nie jest natomiast rolą Sądu Najwyższego samodzielne poszukiwanie okoliczności,

świadczących o występowaniu w sprawie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

8. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

9. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

[SOP]

[a!]